



WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

14 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Mariusz Łodko (przewodniczący)

SSN Adam Doliwa

SSN Dariusz Pawłyszcz (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 14 listopada 2024 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej Bank [...] spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 20 stycznia 2022 r., I ACa 588/21,
w sprawie z powództwa R. Ł. i M. Ł.

przeciwko Bank [...] spółce akcyjnej w W.

o ustalenie,

1. oddala skargę kasacyjną;

**2. zasądza od Bank [...] spółki akcyjnej
w W. łącznie na rzecz R. Ł. i M. Ł. 3600 (trzy tysiące sześćset) zł
kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami ustawowymi za
opóźnienie po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego
postanowienia zobowiązanemu.**

Adam Doliwa

Mariusz Łodko

Dariusz Pawłyszcz

(A.T.)

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 31 marca 2021 r., I C 647/2025, Sąd Okręgowy w Katowicach ustalił nieważność umowy kredytu z 27 grudnia 2007 r., indeksowanego do franka szwajcarskiego (CHF), a Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem zaskarżonym skargą kasacyjną oddalił apelację pozwanego banku.

Sąd drugiej instancji ustalił, że wartość kredytu została określona na 250 000 zł, przy czym miał być on indeksowany do CHF. Przeliczenie udzielonego kredytu na CHF miało nastąpić według kursu kupna CHF zgodnie z tabelą kursów obowiązującą w banku w dniu wykorzystania kredytu. Uruchomienie kredytu miało nastąpić jednorazowo przelewem 250 000 zł. Wysokość rat kapitałowo-odsetkowych została określona w CHF i raty te miały być spłacane w złotych, po uprzednim ich przeliczeniu według kursu sprzedaży CHF zgodnie z tabelą kursów obowiązującą w pozwanym banku w dniu spłaty raty.

Sąd odwoławczy uznał, że odwołanie się w umowie do kursów walut zawartych w tabeli kursów i ogłaszanych w tabelach banku rażąco narusza równorzędność stron umowy oraz, że prawo banku do ustalania kursu waluty nieograniczone skonkretyzowanymi, obiektywnymi kryteriami zmian stosowanych kursów walutowych świadczy uniemożliwia konsumentowi rozeznanie się w konsekwencjach ekonomicznych zawarcia umowy. Stosując do przeliczenia tworzoną przez siebie tabelę kursów, bank narzucił swoim dłużnikom kurs CHF służący ustaleniu wysokości sumy do wypłaty i zwrotowi, tym samym przydał sobie możliwość jednostronnego oddziaływania na wysokość zobowiązania kredytowego.

Brak określenia granic potencjalnego wzrostu kursu CHF, oceniany przez pryzmat stanu z dnia zawarcia umowy, wyklucza przyjęcie, że powodowi kredytobiorcy byli świadomi i godzili się na parokrotny wzrost zadłużenia kredytowego. Z tej przyczyny zawarte w umowie klauzule waloryzacyjne rażąco naruszają interesy konsumentów i są nieuczciwe. W konsekwencji, zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c., abuzywność klauzul waloryzacyjnych powoduje, że strony umowy nie są nimi związani. Po usunięciu z umowy klauzul waloryzacyjnych ze skutkiem ex

tunc brak jest określenia w umowie jej elementów koniecznych, przewidzianych w art. 69 pr.bank., ponieważ nie pozwala to na obliczenie sumy, którą kredytobiorcy zobowiązani są zwrócić z tytułu kredytu.

Pozwany bank zaskarżył w całości wyrok Sądu Okręgowego skargą kasacyjną opartą o naruszenie prawa materialnego, tj.:

1) art. 385¹ § 1 i 2 k.c. przez uznanie indeksacji kredytu do franka szwajcarskiego za niedozwolone postanowienia umowy z konsumentem, chociaż Sąd Apelacyjny jako nieuczciwe ocenił tylko odesłanie do tabel kursów ustalanych przez bank i błędnie nie zastosował w miejsce kursu tabelarycznego kursu średniego NBP;

2) art. 385¹ § 2 w zw. z art. 65 § 1 i 2 k.c., art. 358 § 1 i 2 k.c., art. XLIX Przepisów wprowadzających kodeks cywilny oraz art. 41 pr.weksl. przez niezastosowanie do indeksacji kursu średniego NBP;

3) art. 385¹ § 1 i 2 k.c. i art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG przez przyjęciu, że związanie stron umową kredytu w pozostałym zakresie po wyeliminowaniu z jej treści postanowień niedozwolonych nie jest możliwe;

4) art. 385¹ § 1 i 2 k.c. przez przyjęcie, że klauzula kursowa nie została sformułowana w sposób jednoznaczny, ponieważ kredytobiorca w chwili zawierania umowy kredytu nie mógł oszacować swojej spłaty, gdy tymczasem tego rodzaju niepewność jest immanentnie związana z indeksacją i nie wynikała z możliwości jednostronnego ustalania przez pozwany bank tabel kursowych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Apelacyjny zamiennie określa umowę stron jako umowę kredytu denominowanego w CHF lub indeksowanego w CHF. Kredytem denominowanym jest kredyt, którego sumę umówiono w walucie obcej, lecz mający zostać wypłacony i spłacany w złotych, po dokonaniu przeliczenia z waluty na złote (przy wypłacie) i ze złotych na walutę (przy spłacie). Natomiast w umowie kredytu indeksowanego sumę kredytu określa się w złotych oraz w złotych się ją wypłaca, a następnie spłaca. Przy tym suma do spłaty jest waloryzowana kursem waluty obcej. Strony zawarły umowę kredytu indeksowanego do CHF.

Sąd drugiej instancji wskazał dwie przyczyny nieważności umowy kredytu:

- 1) prawo banku do jednostronnego kształtowania kursów CHF niezbędnych do wykonywania umowy bez obowiązku stosowanie obiektywnych kryteriów zmian kursowych, co rażąco narusza zasadę równorzędność stron umowy;
- 2) brak określenia w umowie granic potencjalnego wzrostu kursu CHF.

Sąd odwoławczy nie wyjaśnił, czy do nieważności umowy wystarcza jedna z tych przesłanek, czy konieczne są obydwie. Przyjęcie, że do nieważności umowy wystarcza obciążenie tylko kredytobiorców ryzykiem wzrostu kursu waluty obcej, bez ograniczenia tego wyłącznego ryzyka np. do pewnego granicznego kursu tej waluty, powodowałoby nieważność wszystkich umów kredytów indeksowanych do waluty obcej lub w niej denominowanych, niezależnie od sposobu obliczania kursów do przeliczeń walutowych – chyba, że umowa przewidywałaby odpowiednie ograniczenia ryzyka kursowego kredytobiorcy. Zatem podnoszenie braku tego ograniczenia jako przyczyny nieważności nie ma oparcia w art. 385¹ k.c., ponieważ przepis ten stanowi o postanowieniach umownych niedozwolonych w umowach z konsumentami, a nie o obowiązku zamieszczania postanowień koniecznych według Sądu Apelacyjnego.

Skarżący bank nie objął zarzutami kasacyjnymi uznania przez Sąd drugiej instancji za niedozwolone zawartego w umowie odesłania do tabel kursów ustalanych przez bank. Skoro postanowienie to jest niedozwolone, to do umowy tej stosuje się uchwała pełnego składu Izby Cywilnej SN z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, którą do rangi zasady prawnej podniesiono tezy:

- 1) w razie uznania, iż postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów;
- 2) w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie.

Powyższe tezy, wiążąc w niniejszej sprawie (art. 88 u.s.n.), uniemożliwiają uwzględnienie skargi kasacyjnej, gdyż wykluczają trwanie stosunku prawnego po usunięciu z treści umowy źródła kursu walutowego.

Dlatego Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. oddalił skargę kasacyjną pozwanego banku.

Na podstawie art. 98 k.p.c. powodowi przysługuje od skarżącego zwrot kosztów sporządzenia odpowiedzi na skargę kasacyjną w wysokości stawki minimalnej określonej w stosowanym odpowiednio § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Min. Sprawiedl. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Adam Doliwa

Mariusz Łodko

Dariusz Pawłyszcz

(Ł.W.)

[a.ł]